

AZERBAJCAN'DAKİ OKUL ÖNCESİ EĞİTİM DEVLET STANDARTI VE PROGRAMININ İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF THE STATE STANDARD AND PRE-SCHOOL EDUCATION PROGRAMME IN AZERBAIJAN

Mine Canan DURMUŞOĞLU*

ÖZET: Toplumların gelişmesinde önemli bir role sahip olan okul öncesi eğitim, bir ülkenin eğitim sisteminin en önemli basamaklarından biridir. Nitelikli bir okul öncesi eğitim hizmetinin verilmesi için mesleki ve pedagojik açıdan donanımlı eğitimciler ile nitelikli okul öncesi eğitim programlarına ihtiyaç vardır. Azerbaycan'daki okul öncesi eğitim kurumlarının amaçları arasında; çocuklara ana dilinin, milli ve ahlaki değerlerinin öğretilmesi ve yetenekli öğrencilerin ortaya çıkarılması bulunmaktadır. Azerbaycan'daki okul öncesi eğitim devlet standartları çocukların ve toplumun isteklerine uygun hazırlanan, ülkede okul öncesi eğitim alanında devlet politikasının gerçekleştirilmesine hizmet eden ve 5 yıl boyunca geçerli olan genel normlardır. Bu noktadan hareketle yapılan araştırmada Azerbaycan'da Okul Öncesi Eğitimin mevcut durumu ile Okul Öncesi Eğitim Devlet Standartı ve Programının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada kullanılan yöntem nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman inceleme yöntemidir. Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi uygulanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Azerbaycan'da okul öncesi eğitimi, Okul Öncesi Eğitim Devlet Standartı ve Programı

ABSTRACT: Pre-school education has an important role in the development of societies, the most important steps a country's education system. To be a qualified pre-school service professional and pedagogically equipped with educators of qualified pre-school education programs are needed. Objectives of preschool education institutions in Azerbaijan, national and moral values in children with language teaching and talented students are revealing. Azerbaijan is prepared in accordance with the wishes of the community pre-school children in the state standards, which serve the realization of state policy in the field of pre-school education in the country and the general norms valid for 5 years. From this point of the current state of research in Azerbaijan with the Pre-School Education and Program is aimed to investigate the State Standard. The method of document analysis method used in this study, qualitative research methods. Content analysis was applied to analyze the data.

Keywords: preschool education in Azerbaijan, the Azerbaijan State Standard and Pre-School Education Program

1. GİRİŞ

Azerbaycan'da Okul Öncesi Eğitim (Məktəbəqədər Tərbiyə) Kurumları'na 1 yaştan 6 yaşa kadar (6 yaş dahil) çocuklar kabul edilirler. Okul öncesi eğitim birimi, eğitim sisteminin ilk basamağı olduğu için çocukların zihinsel, fiziksel ve psikolojik gelişiminde, onların kişiliğinin oluşmasında ve okula hazırlanmalarında özel öneme sahiptir. Azerbaycan Cumhuriyeti Kanunu'nda beş yaşındaki çocukların okula hazırlığının zorunluluğu, 2010 yılının Nisan ayında yürürlüğe girmiştir. 5 yaştan 6 yaşa kadar olan süre okula hazırlık aşaması olarak belirlenmiştir.

http://www.kurikulum.az/files/mektebeqeder_standartlar.pdf.

2011 yılı verilerine göre ise 1-5 yaşındaki çocukların okul öncesi eğitim kurumlarındaki okullaşma oranı %16,9 olarak saptanmıştır. <http://www.azstat.org/MESearch/details>.

1.1. Azerbaycan'daki Okul Öncesi Eğitim Kurumu Sayısı ve Kurumlardaki Çocuk Sayısı

Azerbaycan'daki Okul Öncesi Eğitim Kurumu Sayısı ve Kurumlardaki Çocuk Sayısı Tablo 1'de yer almaktadır.

* Doktor, Hacettepe Üniversitesi, sendogdu@gmail.com

Tablo 1: Azerbaycan'daki Okul Öncesi Eğitim Kurumu Sayısı ve Kurumlardaki Çocuk Sayısının Dağılımı

Okul öncesi eğitim kurumu sayısı ve çocuk sayıları	Toplam
Okul öncesi eğitim kurum sayısı	1.638
Çocuk bahçeleri	506
Bebek evleri-Çocuk bahçeleri	1.103
Okul-Çocuk bahçeleri	5
Bebek evleri	24
Okul öncesi eğitim kurumlarındaki çocuk sayısı	112.892
Çocuk bahçeleri	25.354
Bebek evleri-Çocuk bahçeleri	85.940
Okul-Çocuk bahçeleri	410
Bebek evleri	1.188

Azerbaycan'da 2011 yılı başındaki şehir ve kent yerlerindeki resmi ve resmi olmayan okul öncesi eğitim kurumlarındaki toplam okul öncesi eğitim kurumu sayısı 1638, bu kurumlardaki toplam çocuk sayısı ise 112.892'dir. <http://www.azstat.org/MESearch/details>.

Azerbaycan'da literatür araştırmaları sırasında elde edilen bilgi doğrultusunda aşağıdaki okul öncesi eğitim kurumlarına da rastlanmıştır.

- *Bahçe İnternatları*: Ailelerin, çocuklarını yatılı olarak verdikleri okulöncesi eğitim kurumlarıdır.
- *Çocuk Evleri*: Öksüz, yetim ve bakıma muhtaç çocukların bakıldıkları okulöncesi eğitim kurumlarıdır.
- *Sakat ve zihinsel özürlü çocuklar için çocuk evleri*(Ergün,1997) .

1.2.Azerbaycan'daki Okul Öncesi Eğitim Basamakları ve Hizmet Ettikleri Yaş Grupları

Azerbaycan'daki Okul Öncesi Eğitim Basamakları ve hizmet ettikleri yaş grupları Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: Azerbaycan'daki Okul Öncesi Eğitim Basamakları

Okul öncesi eğitim basamakları	Hizmet Ettiği Yaş Grubu
Bebekler Grubu	1-2 yaş
Bebekler Grubu	2-3 yaş
Orta grup	3-4 yaş
Büyük grup	4-5 yaş
Okula hazırlık grubu	5-6 yaş

1.3. Araştırmanın Amacı

Araştırmada “Azerbaycan'da Okul Öncesi Eğitim'in Mevcut Durumu ile Okul Öncesi Eğitim Devlet Standardı ve Programının İncelenmesi” amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi yöntemi araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Simsek, 2006).

2.1. Veri Toplama Araçları :

- ☐ Yürürlükte olan “Azerbaycan Mektebeqeder Tehsilin Dövlət Standardı ve Programı” ,
- ☐ Azerbaycan Eğitim Nazirliğı ve
- ☐ İstatistik Bakanlığı ulusal veri tabanları ile
- ☐ Ayrıca Azerbaycan okulöncesi devlet standardı ve programı ile ilgili literatür ve genel ağ(internet) yoluyla ulaşılabilen bilgi kaynakları kullanılmıştır

2.2. Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi uygulanmıştır. Bu çalışmada Azerbaycan Okul Öncesi Eğitim Devlet Standardı ve Programı'nı oluşturan 7 kategori dikkate alınarak içerik analizi yapılmıştır. Bu kategoriler;

1. "Genel Hükümler
2. Okul öncesi eğitimin içeriği,
3. Okul öncesi eğitim kurumunun yönetilmesi,
4. Okul öncesi eğitim kurumunun maddi ve teknik donanımı ile eğitimsel altyapısı,
5. Okul öncesi eğitim kurumunda eğitim verenlerin kalitesi ve
6. Okul öncesi eğitim kurumunda eğitim alanların kavrama becerilerinin seviyesi
7. Okul Öncesi Eğitim Programlarına Yönelik Konulan Genel İstekler" adlı kategorilerdir.

3. BULGULAR

Yapılan çalışmada Azerbaycan Okul Öncesi Eğitim Devlet Standardı ve Programı'nı oluşturan 7 kategoriden elde edilen veriler aşağıdaki başlıklar altında incelenmiştir.

3.1. Genel Hükümler

3.1.1.Okul öncesi eğitimin devlet standardı ve programı, Azerbaycan Cumhuriyeti Kanununun "Eğitim hakkındaki" 6.3 üncü maddesi uyarınca hazırlanmıştır. Okul öncesi eğitimin devlet standardı ve programı, çocukların mal varlığı ve hangi ülkenin vatandaşı olduğunun önemi olmaksızın, ülkede faaliyet gösteren tüm okul öncesi eğitim kurumlarında devlet kontrolünde uygulanır. Sağlık olanakları sınırlı olan çocuklar için özel devlet standardı ve programı belirlenir.

3.1.2.Devlet standardı çocukların ve toplumun gereksinimlerine uygun hazırlanan, ülkede okul öncesi eğitim alanında devlet politikasının uygulanmasına hizmet eden ve 5 yıl süreyle yürürlükte olan genel normlar toplamıdır.

3.1.3.Devlet standardı okul öncesi eğitimin içeriğini; okul öncesi eğitimin yönetilmesini;okul öncesi eğitimin maddi, teknik ve eğitimsel altyapısını; eğitimcilerin kalite göstergelerini ve çocukların bilgi, beceri ve alışkanlıklarının düzeyini belirler.

3.1.4.Beş yaşındaki çocukların okula hazırlığı zorunludur.

3.1.5.Okul öncesi eğitim devlet programı temel alınarak yapılır.

3.2. Okul Öncesi Eğitimin İçeriği

3.2.1. Okul öncesi eğitimin içeriğine ve organizasyonuna yönelik genel talepler şunlardır:

- İçeriğin; verimliliği, çocuğun bireysel özelliklerini, farklılıklarını göz önünde bulundurması, geniş kapsamlı olması ilkelerinin temel alınarak belirlenmesi; http://www.kurikulum.az/files/mektebeqeder_standartlar.pdf
- çocukların ilgi ve merakları, potansiyel olanakları, güvenliği, yaşı dikkate alınarak, eğitsel ortam yaratılması, onlarda zihinsel, fiziksel, sosyal-duygusal ve konuşma yeteneklerinin geliştirilmesi;
- çocukların bireysel, psiko-motor ve yaş özelliklerinin dikkate alınması;
- çocukların sağlığının korunması ve güçlendirilmesi, onların sağlıklı bir yaşam sürmelerinin sağlanması;
- çocukların kişiliğinin çok yönlü gelişiminin, onların ilgilerinin, ulusal ve evrensel değerlerin temelinde yeteneklerinin gelişiminin sağlanması;
- çocuklarda, onlara sosyal-toplumsal ve doğal ortamda yaşamaya ve üretken olmaya fırsat veren sosyal-manevi niteliklerin oluşturulması;
- sağlık olanakları sınırlı olan çocuklarla ilgili sağaltım çalışmalarının yapılması;
- iletişim kurma becerisi, zihinsel faaliyet, oyun ve diğer faaliyetlerin oluşturulması

3.2.2. Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim yılı Eylül ayının 15'inde başlar. Bu eğitim kurumları yıl boyu faaliyet göster, fakat yaz aylarında etkinliklerin sayısı azalır. Yılda iki kez - Ocak ayı başında ve Mart ayının sonunda 1 haftalık tatil yapılmaktadır. Bu dönemde temelde daha eğlenceli etkinlikler ve geziler düzenlenmektedir.

3.2.3.Okul öncesi eğitim kurumlarında öğretim dili resmi dil olan Azerbaycan dilidir. Ebeveynlerin arzusu ve isteği ile öğretim okul öncesi eğitimin devlet standardı temelinde diğer dillerde de yapılabilir.

Okul öncesi eğitim kurumu yaş gruplarında bulunan çocuk sayısı aşağıdaki gibi belirlenir:

Tablo 3: Okul Öncesi Eğitim Kurumu Yaş Gruplarında ve Karma Yaş Gruplarında Bulunan Çocuk Sayılarının Dağılımı

Okul öncesi eğitim kurumlarındaki yaş grupları	sınıflardaki çocuk sayısı
1-2 yaş ve 2-3 yaş grupları	15 çocuk
3-4 yaş, 4-5 yaş ve 5-6 yaş grupları	20 çocuk
Farklı yaşlardaki çocuklardan oluşan karma yaş grupları	
1-3 yaş	10 çocuk
3-6 yaş	15 çocuk

Tablo 3 incelendiğinde 1-2 yaş ve 2-3 yaş grubundaki çocuk sayısının çok fazla olduğu, diğer yaş gruplarında ise ideal sayılabilecek oranda çocuk olduğu görülmektedir.

3.2.4. Okul öncesi eğitim kurumlarında haftalık yapılan etkinliklerin sayısı ve süresi aşağıda belirtilmiştir:

Tablo 4: Azerbaycan Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yapılan Etkinliklerin Haftalık Sayısı ve Süresi

Deneyim Alanları	bebekler grubu (1-2 yaş)	bebekler grubu (2-3 yaş)	orta grup (3-4 yaş)	büyük grup (4-5 yaş)	okula hazırlık grubu (5-6 yaş)
Çevreyle tanışmanın geliştirilmesi ve konuşma gelişimi(1-2 yaş)	1	1	2	1	1
Çevreyle tanışma (doğa ve sosyal yaşam olaylarına ilgili meraklı olma konusunda eğitim. 2-3 yaş)					
Çevreyle tanışma (doğa ve sosyal yaşam olaylarıyla tanışma 3-4 ve 4-5 yaş)					
Çevreyle tanışma (doğa ve sosyal yaşam olaylarına ilgili merakın eğitilmesi (5-6 yaş)					
Edebiyatla tanışma ve konuşma gelişimi(1—2 yaş)	1	1	1	2	1
Edebiyat çalışmaları ve konuşma gelişimi(3-4 yaş)					
Anadili ve edebiyat çalışmaları(4-5 yaş ve 5-6 yaş)					
Duyu eğitimi (didaktik materyallerle, oyuncaklarla, yapı- inş malzemeleri ile oyun . 1-2 yaş)	2	2			
Duyu eğitimi (didaktik materyallerle, oyuncaklarla, yapı- inş malzemeleri ile oyun, renk, biçim, boyut, mekanla tanışma konusundaki eğitici-didaktik oyunlar. 2-3 yaş)					
Fiziksel -Hareket Eğitimi	2	2	2	2	2
Müzik	2	2	2	2	2
Resim, kille çalışma (1 hafta arayla)		1			
Basit matematiksel kavramların gelişimi			1	1	2
Resim, kesip-yapıştırma (1 hafta arayla)			1	1	1
Yapı-inş oyunları, yap-bozlar, kil işi (1 hafta arayla)			1	1	1
Okuma yazma öğretilmesine hazırlık ve konuşma gelişim					1
Azerbaycan (Rus) Dili					2
Toplam	8	9	10	10	12

Devlet programı temele alınarak yapılan etkinliklerde bebeklerde özellikle duyu, hareket, müzik eğitimi ile anadili ve edebiyata, resim ve kil çalışmalarına, çevre ile tanışma etkinliklerine ağırlık

verilirken, 3-5 yaş arasındaki çocuklara özellikle; çevre ile tanışma etkinliklerine, hareket, resim ve kesme ve yapıştırma çalışmalarına, anadili-edebiyat çalışmalarına, bunun yanısıra 6 yaş çocukları için okuma-yazma öğretimine ve ikinci bir dil eğitiminde Rus Dili eğitimi etkinliklerine yer verildiği görülmektedir.

3.2.5. Okul öncesi eğitimde çocuğa kazandırılması hedeflenen genel öğretim çıktıları 5 alana göre belirlenmiştir.

1. Fiziksel gelişim, sağlık ve güvenlik;
2. Sosyal-duygusal gelişim;
3. Konuşma, okuma-yazma eğitimi ve iletişim;
4. Kültür-estetik ve yaratıcılık gelişimi;
5. Kavrama ve genel bilgi.

Tablo 5 de okul öncesi eğitimde çocuğa kazandırılan genel öğretim çıktıları 5 alana göre belirtilmiştir.

Tablo 5: Azerbaycan Okulöncesi Eğitim Programında Çocuğa Kazandırılması Hedeflenen Genel Öğretim Çıktıları

Belirlenen Alan	genel öğretim çıktıları
1. Fiziksel Gelişim, Sağlık ve Güvenlik	-Çocukta küçük kas motor gelişim becerileri gelişir (resim çizme, kil ile çalışma ve kesip-yapıştırma); - Çocukta büyük kas motor gelişim becerileri gelişir (çeşitli yöntemlerle çeşitli yönlerde koşma) - Çocuk çeşitli uzaklıklarda ve yönlerde yerleştirilen eşyaları görür ve fark eder; - Çocuk çeşitli tonda olan sesleri ayırt eder ve uygun tepki verir.
Fiziksel Gelişim	- Çocuk hijyen kurallarına uyar; - Çocuk en temel öz-bakım ihtiyaçlarını kendi giderir - Çocuk sağlıkla ilgili fiziksel görevlerini yerine getirmeye çaba gösterir; (Örn:Diş fırçalama vb.) - Çocuk için güvenli/tehlikesiz ortam yaratılır; - Çocuk olağandışı durumlarda nasıl hareket edeceğini bilir;
Sağlık	- Çocuğun gerekli anlarda yardım almak amacıyla büyüklere başvurma yeteneği ve uygun davranış alışkanlıkları gelişir; - Çocuğun kendi sağlığının korunması amacıyla basit yaşam becerisi gerektiren davranış kurallarını (Örn: Merdiveni inerken düşmeme, kesici eşyaları eline almama vb.) öğrenir; - Çocuk sokakta tanımadığı insanlarla karşılaştığında ve evde yalnızken yapması gerekeni öğrenir.
Güvenlik	- Çocuk aile içi kuralları anlar ve onlara uyar - Çocuk başkaları ile ilişki kurar, işbirliği yapar, onlara güven ve saygı duyar; - Çocuk başkalarına cana yakınlık gösterir; - Çocuk sosyal kurallara ve standartlara uyar; - Çocuk başkalarının istek ve ihtiyaçlarını dikkate alır; - Çocuk etrafındakilere gerekirse yardımcı olur.
2. Sosyal-Duygusal Gelişim	- Çocuk duyguları anlar ve yeterli düzeyde belirtir; - Çocuk kendini olumlu ve yeterli değerlendirir; - Çocuk özgüvenlidir; - Çocuk duygularını kontrol eder; - Çocuk memnuniyetle müziği dinler ve duygusal tepki verir; - Çocuk masal kahramanlarına şefkatle yaklaşır, onlar için heyecanlanır.
Duygusal Gelişim	- Çocukta dinleme ve anlama alışkanlıkları gelişir; - Çocuk sözleri doğru telaffuz etme ve konuşma becerisini öğrenir - Çocuğun sözcük hazinesi zenginleşir; - Çocuk görüşlerini ardı ardına, serbest, ilişkili şekilde ifade etmeyi başarır; - Çocuk konuşulanı anlar
3. Konuşma, Okuma Yazma Eğitimi ve İletişim	

	Okuma	- Kesme alfabe ile levhada kısa sözler dizer;
	Yazma	- Kelimeleri hecelere ayırır;
	Eğitimi	- Cümleleri kelimelere ayırır; - Kelimedeki seslerin sayısını ve sıralanışını belirler; - Kendi görüşünü başkalarıyla ilişkili şekilde iletmeyi bilir; - Resme bakarak bağımsız hikaye kurmayı başarır; - Kelimeleri ses bileşimine göre inceler; - Yazı harfleri ile basit sözleri yazmayı başarır.
	İletişim	- Çocuk yaşitları ile ve büyüklerle iletişim kurmayı başarır; - İletişim sırasında çocuğun konuşması zenginleşir; - Çocuk kendisinin duygu, heyecan ve fikirlerini başkalarına iletir.
4. Kültür- Estetik ve Yaratıcılığın Gelişimi	Kültür- Estetik Gelişim	- Çocuk kendisinin ve diğer halkların kültürünü, geleneklerini farkında olur ve saygıyla yaklaşır; - Çocuk çevresindekilere nezaketle davranır; - Çocuk yaratıcı sanattan zevk alır; - Çocuk çevresindeki güzellikleri görüp zevk almayı, değerlendirmeyi becerir; - Çocuk belirli davranış kurallarını öğrenir ve onlara uyar.
	Yaratıcılığın Gelişimi	-Çocuk yaratıcı faaliyet gösterir; - Çocuk fikirlerini bağımsız uygular; - Çocuk basit kompozisyonları kurabilir; - Çocuk yaptığı çalışmaya kendinden bir şeyler katmayı becerir.
5.Kavrama ve Genel Bilgi	Kavrama:	- Çocuk analiz ve sentez etmek, genelleme yapmak becerisini kazanır. - Çocuk rakamları tanır ve saymayı başarır; - Çocuk canlıların ve doğanın özelliklerini anlar ve tarif eder; - Çocuk fikirlere, yaşanan olaylara eleştirel yaklaşmak ve araştırma yapmak yeteneğini sergiler; - Çocuk sorunların çözüm yollarını arayıp bulur; - Çocuk gözlemediği olaylara göre varsayımlar ileri sürer; - Çocuk çevresini korumaya ilgi gösterir.
	Genel Bilgi	- Çocuk zamanı idrak eder ve zamanı anlama yeteneği kazanır. - Çocuk karşılaştığı eşya ve olaylara ilgi gösterir, onların niteliklerini anlamaya çalışır; - Çocuk yaşanan olaylar, eşyalar üzerinde dikkatini toplar ve kendi isteği doğrultusunda onu ilgilendiren yönünü inceler, araştırır; -Çocuk girişimde bulunur ve bağımsız karar verir; -Çocukta basit matematiksel kavramlar (sayı, miktar, hacim, biçim, mekan ve zaman anlayışları) gelişir; -Çocuk doğa olaylarını algılar .

3.3. Okul Öncesi Eğitimin Yönetimi

3.3.1.Okul öncesi eğitim kurumları, “Eğitim açısından” açıklık, şeffaflık, demokratiklik ilkelerini temel alarak Azerbaycan Cumhuriyeti’nin Kanununa, yasal normlarına ve kendi tüzüğüne uygun yönetilir.

3.3.2.Okul öncesi eğitim kurumunun yönetimi, ilgili kurumlar tarafından atanmış okul öncesi eğitim kurumlarının müdürü tarafından yapılmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarının yüksek yönetim organı pedagojik/egitim şurasıdır. Eğitim şurasının kurulması ve çalışması uygun kurallar ve okul öncesi eğitim kurumunun tüzüğüne göre belirlenir.

3.3.3. Özel okul öncesi eğitim kurumunun yönetimi bu eğitim kurumunun kurucuları, komisyonu(veliler ve okul-aile birliği) tarafından atanmış özel okul öncesi eğitim kurumu müdürü tarafından yapılır.

3.3.4. Okul öncesi eğitim kurumunun yönetiminin şeffaf ve demokratikliğini sağlamak amacı ile eğitim kurumunda denetim ve yönetim organları (genel toplantı, veliler, eğitim, ebeveynler, okul-aile birliği vb.) oluşturulabilir. Bu kurumların oluşturulması kuralları ve yetkileri okul öncesi eğitim kurumunun tüzüğü ile belirlenir.

3.3.5. Okul öncesi eğitim kurumunun yönetim demokratikliğini ve saydamlığını sağlamak amacı ile eğitim bölümünde kontrol ve yönetim organları (genel toplantı, veliler, eğitim, ebeveyn, okul-aile birliği vb.) oluşturulabilir. Bu kurumların oluşturulmasının kuralları ve yetkileri okul öncesi eğitim kurumunun tüzüğü ile belirlenir.

3.3.6. Okul öncesi eğitim kurumunun yönetimi ile ilgili konulara, eğitimi yönetme organları hariç, devlet ve yerel yönetim organlarının ve diğer kurumların müdahalesine izin verilmez.

3.4. Okul Öncesi Eğitimin Maddi, Teknik ve Eğitimsel Altyapısı

3.4.1. Okul öncesi eğitim kurumlarının maddi ve teknik altyapısına; grup odaları ve yatak odaları, müzik ve spor salonları, eğitim komisyonu, revir, mutfak, mutfak malzemeleri, gıda deposu, yumuşak demirbaşların deposu, çamaşırhane, kurum bahçesi, spor tesisleri, tıbbi tedavi ve rehabilitasyon odaları (özel eğitim kurumları için) ve çocuk mobilyaları dahildir.

3.4.2. Okul öncesi eğitimin, eğitim alt yapısında eğitim araçları, masaüstü oyunlar, eğitici, sökmeli-takmalı materyaller, eğitimin teknik araçları ve çocuk edebiyatı materyalleri dahildir.

3.4.3. Okul öncesi eğitimin altyapısı : Okul öncesi eğitim kurumlarının çeşitleri aşağıda yer almaktadır.

- Bebekler Evi
- Bebekler Evi ve Çocuk Bahçeleri
- Okul Çocuk Bahçeleri
- Özel Çocuk Bahçeleri

3.4.4. Azerbaycan Cumhuriyeti'nde mülkiyet biçimine göre devlet ve özel izni (lisans) olan özel okul öncesi eğitim kurumları faaliyet göstermektedir.

3.5. Okul Öncesi Eğitimcilerin Kalite Göstergeleri

Azerbaycan'da öğretmen adayları Pedagoji Üniversite'lerinde alan bilgisi, pedagojik formasyon ve genel kültür derslerini içeren bir lisans eğitimi almaktadır. Pedagoji üniversitesi öğrencileri eyani veya giyabi şubesi olmak üzere iki grupta öğrenim görmektedirler. Bunlardan eyani şubesindeki öğrenciler öğrenim gördükleri anabilim dallarından dört yılda, giyabi şubesindekiler ise beş yılda öğretmen olarak mezun olmaktadır. Eyani şubesi öğrencilerinin eğitim öğretim süreci 14-16 haftalık iki sömestrden oluşurken, giyabi şubesi öğrencilerinin eğitim öğretim süreci yılın 1 ay 10 günlük sürecini kapsamaktadır. Giyabi şubesindeki öğrenciler eyani şubesindeki öğrencilerden farklı olarak öğrenimlerinin büyük kısmını kendi çabaları ile üniversite dışında çalışarak telafi etmektedirler. (Durmuşoğlu, C., Yanık, C. Akkoyunlu, B.,2009, Seferov R. ve Akkuş A., 2005). Öğretmenler pedagoji üniversitesinden mezun olduktan sonra Eğitim Bakanlığı tarafından tayin ile atamaları yapılır. Öğretmenlerin belli bir süre mecburi hizmet yapma ve her beş yılda bir dört aylık bir hizmet-içi eğitimden geçme zorunluluğu vardır. Hizmet-içi eğitimler bölgesel devlet idare organlarıncı düzenlenir. Hizmet-içi eğitimler üniversitelerle işbirliği ile gerçekleştirilir(Ergün,1997).

3.5.1. Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim verenler; eğitimci; müzik rehberi; öğretmen-loqoped, öğretmen-surdoloq, öğretmen-defektoloqdur (sağlık imkanları sınırlı olan çocuklar için okul öncesi eğitim kurumlarında veya gruplarda çalışanlar).

Loqoped, surdoloq, defektoloq her 3-ü işitme engelli çocuklarla ilgilenir, ama çalıştıkları sorunlara göre farklı şekilde adlandırılmaktadırlar. (örneğin, sadece bazı harfleri söyleyemeyenler, konuşmasında belirli kusurlar olanlar, hiç konuşamayanlar gibi)

3.5.2. Öğretmenler yüksek veya lise mezunu eğitimli olmalıdır. Eğitimcinin kalite göstergeleri aşağıdaki özellikleri içerir:

- Yeni interaktif eğitim yöntemleri, bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanma becerisi;
- Çocuğun yaş ve gelişim psikolojisini iyi bilmesi;
- Çocuğun eğilimi, ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarıp geliştirme becerisi;
- Çocuğun yaş seviyesini, potansiyel imkanlarını dikkate alarak eğitim metotlarını doğru seçme becerisi;
- Çocuklarla ilgili içtenlik, cana yakınlık, pedagojik formasyon niteliklerine sahip olması;
- Eğitim ortamını ve iş ortamını kurma becerisi.

3.5.3. Müzik rehberi yüksek veya lise eğitilmiş olmalıdır. Müzik rehberinin kalite göstergeleri aşağıdaki özellikleri içerir:

- Çocukta müzik kültürünün temellerini oluşturma becerisi;
- Müzik aracılığıyla çocukta estetik zevkin oluşmasını sağlama becerisi;
- Çocuğun kişisel ve yaş özelliklerini, yaratıcılık yeteneğini dikkate alarak, müzik etkinliğinin yönlerini doğru tespit etme becerisi;
- Çocukta müzik duygumunu geliştirmek yeteneği;
- Çocukta söylenen müziğe karşı sevgi aşılama becerisi;
- Çocukta duygusal zevk alma ve müzik icra etme, yaratıcılık faaliyetlerinin geliştirilmesi becerisi;
- Çocukta müzik aracılığıyla doğa sevgisi geliştirme becerisi;
- Bir enstrümanı profesyonel çalma becerisi.

3.5.4. Öğretmen-loqoped, öğretmen-surdoloq, öğretmen-defektoloq uygun yüksek ya da orta-ıhtisas eğitilmiş olmalıdırlar. Onların kalite göstergeleri aşağıdaki özellikleri içerir:

- Sağlık olanakları sınırlı olan çocuğun, özürlü çocuğun eğitimini, öğretimini, gelişimini, bakımı ve sağlamaşmasını ve onların fiziksel ve ruhsal gelişiminde olan aksiliklerin düzeltilmesini sağlamalıdırlar;
- Çocuğun gelişimindeki geriliklerin giderilmesi için her bir çocuğun kişisel imkanlarını dikkate alarak, onların topluma başarılı entegrasyonunu ve erken sosyalleştirilmesini sağlamalıdırlar.

3.5.5. Öğretmenler kendi bilimsel seviyelerini, bilgi ve becerilerini arttırmalı, 5 yılda bir eğitimlerini artırmak için kurslarda yer almalıdırlar.

3.6. Çocukların Bilgi, Beceri ve Alışkanlıklarının Seviyesi

3.6.1. Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların bilgi, beceri ve alışkanlıklarının seviyesinin değerlendirilmesi 3 bileşenle gerçekleştirilir: Bunlar; Teşhis; Formativ; Summativ değerlendirmedir.

3.6.2. Teşhis değerlendirme çocuğun ilk gelişme seviyesinin belirlenmesi için Eylül-Ekim aylarında yapılır.

3.6.3. Formativ değerlendirme düzenli yapılır, her bir çocuğun başarıları hakkında bilgi toplanmasına olanak tanır.

3.6.4. Summativ değerlendirme yılın sonunda yapılır. Çocuğun yıl boyunca program içinde kazandığı davranışlar özetlenir ve değerlendirilir.

3.6.5. Çocukların çalışmalarının değerlendirilmesi sırasında aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulmalıdır:

- Çocuğun sağlığı;
- Çocuğun zihinsel faaliyetlerinin seviyesi;
- Çocuğun bağımsızlığı;
- Çocuğun açıklama, genelleme beceri ve alışkanlıklarının seviyesi;
- Çocuğun konuşma dilinin gelişimi,
- Çocuğun işbirliği içinde ve grup bünyesinde çalışma alışkanlıklarının seviyesi;
- Eğitim malzemeleri ile çalışma becerisi.

3.6.6. Okula hazırlık yaşındaki çocuk aşağıdaki bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazanmıştır.

- Ana dilinde serbest konuşur;
- Olay ve nesnelere değerlendirmeyi başarır;
- İnsanlarla iletişim kurmayı, ortaklık ve işbirliği yapmayı başarır;
- Yeni bilgileri anlama yeteneğine sahip olur;
- Sosyalleşmiş olur, yaşına uygun zihinsel ve bedensel özellikler açısından gelişmiş olur;
- Dünya görüşü oluşur;
- Kendi başarılarını başkaları ile paylaşır;
- Eğitimcinin yardımından istifade etmekle birlikte, hem de bağımsızlık gösterir;
- Verilen ödevi bireysel ve grup şeklinde yapmayı başarır;
- Serbestçe fikirlerini söyler;
- Başkasının görüşlerine ilişkin görüş bildirir.

- İlköğretime hazırlıklı olur.

3.7. Okul Öncesi Eğitim Programlarına Konulan Genel İstekler

3.7.1. Okul öncesi eğitim programları aşağıda belirtilen konulara yönlendirilmelidir:

- Okul yaşındaki çocuklarda zihinsel aktivitelerin esası olan öğrenme isteğinin gelişmesi;
- Çocuğun yeteneklerinin gelişmesi;
- Çocuğun yaratıcı hayal gücünün gelişmesi;
- Çocuğun iletişim kurma eğiliminin gelişmesi.

3.7.2. Okul öncesi eğitim programları aşağıdakileri sağlamalıdır:

- Çocukların fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve pekiştirilmesi
- Çocukların fiziksel gelişimi;
- Çocukların duygusal refahı;
- Çocukların zihinsel gelişimi;
- Çocukların kişiliğinin, yaratıcılık yeteneklerinin geliştirilmesi için ortamın hazırlanmasını;
- Çocukların evrensel değerleri öğrenmesi;
- Çocukların mükemmel gelişiminin sağlanması için aile ile işbirliği.

3.7.3. Okul öncesi eğitim programları çocuk hayatının düzenlenebilmesini üç şekilde sağlamalıdır:

- Özel olarak oluşturulmuş öğretim şekli-etkinlikler;
- Tüzükte belirtilmemiş olan etkinlikler;
- Okul öncesi eğitim kurumunda çocuklar için öngörülen serbest zamanlar sağlanmalıdır.

3.7.4. Okul öncesi eğitim programları okul yaşındaki çocuklar için spesifik etkinlik türleri (oyun, yapı-inşa oyunları, görsel sanat, müzik, sahneleştirilmiş faaliyetler vb.) dikkate alınarak hazırlanır.

3.7.5. Okul öncesi eğitim programlarında çocuklarla bireysel ve çeşitlendirilmiş eğitim yaklaşımı göz önünde tutulmalıdır.

3.7.6. Okul öncesi eğitim programı okul öncesi eğitimin içeriğini belirleyerek temel ve ek eğitim programlarına ayrılır.

3.7.7. Temel program çocukların kişiliğinin gelişmesinin bütün temel yönlerini (fiziksel, zihinsel, konuşma, sosyal-duygusal, sanatsal-estetik) içerir ve çocuklarda yeteneklerin oluşmasına (zihinsel, iletişimsel, yaratıcı), çocuk faaliyetinin temel türlerinin (oyun, yapı-inşa oyunları, görsel sanat, müzik, sahneleştirilmiş faaliyetler vb.) oluşumuna hizmet eder. Temel program genel geliştirici-düzeltici görevlerin içeriklerini ve temel eğitim hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde okul öncesi eğitim kurumlarının faaliyetlerinin içeriklerini belirler.

3.7.8. Okul öncesi eğitimin hayata geçirilmesinde çeşitli eğilimler için programlar kullanılabilir.

3.7.9. Paralı parasız ek eğitim hizmetlerinin gösterilmesi ve ek eğitim programının uygulanması sadece ebeveynlerin arzusuyla yapılmış anlaşma temelinde gerçekleştirilir.

3.7.10. Ek eğitim programları okul öncesi eğitim kurumlarında veya onların dışında yapılan yaratıcılık stüdyolarında, derneklerde, bölümlerde vb. gerçekleştirilebilir.

3.7.11. Ek eğitim programlarına yönelik çeşitli eğitim programları; sanat-estetik duyarlılık, zihinsel gelişim, iletişim-konuşma gelişimi çevre sevgisi gelişimi ve fiziksel gelişim vb. içerir.

3.7.12. Okul öncesi eğitim programı aşağıdaki eğitim-metodik belgeleri ile uygulanır:

- Okul öncesi eğitim kurumunun yıllık faaliyet planı;
- Eğitimcinin eğitim-öğretim için çalışma planı;
- Müzik rehberinin eğitim-öğretim için çalışma planı;
- Öğretmen-loqoped, öğretmen-surdoloq ve öğretmen-defektoloqun haftalık itibarıyla perspektif çalışma planı;
- Öğretmen-loqopedin ve öğretmen-defektoloqun eğitimci için haftalık ödev defteri;
- Kişisel, eğitim-düzeltme çalışmaları planı;
- Metodik, görsel ve eğitim malzemeleri, tavsiyeler, çeşitli çocuk edebiyatı örnekleri.

3.7.13. Okul öncesi eğitim programları Azerbaycan Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanır.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Azerbaycan'daki okul öncesi eğitim kurumları incelendiğinde “Bebek Evleri, Bebek Evleri ve Çocuk bahçeleri, Okul Çocuk Bahçeleri, Özel çocuk bahçeleri, Bahçe İnternatları, Çocuk Evleri, Sakat ve zihinsel özürlü çocuklar için çocuk evleri” gibi farklı çeşitlilikte kurumların olduğu görülmüştür. Bu kurumlar çeşitli açılardan incelendiğinde güçlü yönlerinin olduğu saptanmıştır. Güçlü yönlerinden biri okul öncesi eğitim kurumlarında müzik rehberi ve çeşitli (Loqoped, surdoloq, defektoloq) özel eğitim uzmanlarının yer almasıdır. Ayrıca kurumlarda yer alan eğitimci, müzik rehberi ve özel eğitim öğretmenlerinin ayrı çalışma planlarının bulunması, öğretmen ile özel eğitimciler arasında işbirliği yapılması programın diğer güçlü yönlerindedir. Programda okul öncesi eğitimde çocuğa kazandırılması hedeflenen genel öğretim çıktıları; fiziksel gelişim, sağlık ve güvenlik; sosyal-duygusal gelişim; konuşma, okuma-yazma eğitimi ve iletişim; kültür-estetik ve yaratıcılık gelişimi; kavrama ve genel bilgiler olmak üzere 5 alana göre belirlenmiştir. Bu alanlar; Azerbaycan devlet programında belirlenen alanlardaki genel öğrenme çıktıları ile sınırlandırılmıştır. Programda hem bu alanlarla hem de deneyim alanlarıyla ilgili daha fazla öğrenme çıktısına yer verilebilir. Çocuklara kazandırılacak öğrenme çıktıları arasında yer alan Kültür-Estetik ve Yaratıcılık Gelişiminin ayrı bir alan olarak ele alınması, çocukların bütüncül gelişimi için çok anlamlı katkılar sağlayacaktır. Bu bağlamda yeteneklerin erkenden keşfedilmesine de fırsat sunacaktır. Okul öncesi eğitim programlarında çocuklarla bireysel ve çeşitlendirilmiş eğitim yaklaşımı göz önünde bulundurulmaktadır. Devlet programı temele alınarak yapılan etkinliklerde bebeklerde özellikle duyu, hareket, müzik eğitimi ile anadili ve edebiyata, resim ve kil çalışmalarına, çevre ile tanışma etkinliklerine ağırlık verilirken, 3-5 yaş arasındaki çocuklara özellikle; çevre ile tanışma etkinliklerine, hareket, resim ve kesme ve yapıştırma çalışmalarına, anadili-edebiyat çalışmalarına , bunun yanısıra 6 yaş çocukları için okuma-yazma öğretimine ve ikinci bir dil eğitiminde Rus Dili eğitimi etkinliklerine yer verildiği görülmektedir. Bu da dil ediniminin erken yaşlarda daha iyi kazanılacağı gerçeğinden yola çıkıldığında, programda çocuğun ikinci dil edinimine yer verilmesi açısından oldukça önemlidir. Azerbaycan'da öğretmen eğitimi eyani ve gıyabi şubeler şeklinde yürütülmektedir. Bu ülkedeki çalışan öğrencilerin okul öncesi eğitimi almaları için çok önemli bir fırsattır. Öğretmen eğitiminde hizmet içi eğitim seminerlerinin düzenlenmesi, öğretmenlerin mesleki gelişimi açısından ve bilgilerinin güncellenmesi açısından çok anlamlıdır. Bu bağlamda yapılan araştırma ile ilgili öneriler aşağıda ifade edilmiştir.

- Azerbaycan'daki okul öncesi eğitim devlet programının bazı bölümlerinin daha rahat anlaşılması için detaylı örnek etkinliklerle hazırlanmış program kitaplarına ulaşarak uygulamaların derinlemesine incelenmesinin anlamlı ve faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Azerbaycan Okul Öncesi Eğitim Devlet Standardı ve Programı 5 yılda bir gözden geçirildikten sonra değerlendirilmeli, yapılacak düzenlemelere göre geliştirilmelidir.
- Türkiye ve Azerbaycan'daki okul öncesi eğitim kurumlarının karşılaştırılmasını hedef alan yeni çalışmalar yapılmasının iki ülke için de katkı getireceği düşünülmektedir. Bu çalışma sonrasında iki ülkenin kurumları arasında işbirliği, bilgi paylaşımı yapılarak, kardeş kurumlar dayanışması sağlanabilir.
- Azerbaycan'da okul öncesi çocukların eğitiminde yeni teknolojilerin ve çağdaş yaklaşımların kullanımı hızla yaygınlaştırılmalıdır.
- Azerbaycan'da okul öncesi öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinin kalitesini değerlendirme ve iyileştirme amacı ile kalite kontrol çalışmaları yapılmalıdır.
- Azerbaycan'daki okul öncesi öğretmen eğitimi lisans programlarına öğretim elemanı seçilirken, akademik kadroların altyapısını daha da güçlendirmek adına akademik kariyere sahip olmalarının yanı sıra; Milli Eğitim Sistemi içinde en az iki yıl çalışmış olmaları göz önünde bulundurulabilir.
- Farklı ülkelerdeki okul öncesi eğitim kurumlarındaki devlet programlarına ilişkin görüşler açısından genellemelere gidebilmek için farklı ülkelerdeki okul öncesi eğitim programlarıyla ilgili benzer araştırmalar yapılarak karşılaştırmalara olanak sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Azerbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. Erişim: 05.05.2012
<http://www.azstat.org/statinfo/education/az/index.shtml#>

- Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Məktəbəqədər təhsilin dövlət standartı və proqramı. Erişim: 05.05.2012 , <http://www.edu.gov.az/view.php?lang=az&menu=255&id=2243>.
- Azərbaycan Respublikası'nda Məktəbəqədər Təhsilin Proqramı(Kurikulumu). Erişim: 06.05.2012 http://www.kurikulum.az/files/mektebeqeder_standartlar.pdf
- Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi. Erişim: 10.04.2012. <http://www.azstat.org/MESearch/details>
- Durmuşoğlu, C., Yanık, C. Akkoyunlu, B. (2009). Turkish and Azerbaijani prospective teachers' attitudes to their profession. *Hacettepe University, Journal of Education* , 36, 76 – 86. (SSCI).
- Ergün, Muammer (1997). “Azərbaycan eğitimi” *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Sayı:12 Dönem: Güz, Sayfa:499-514.
- Seferov R. ve Akkuş A.(2005). “Azərbaycan nüfusunun eğitim açısından analizi”, *Selcuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , Sayı: 13-ISSN 1302-1796, Sayfa: 357-376.
- Uşaq Bağçaları. Azərbaycan'da Məktəbəqədər Təhsil. Erişim: 06.05.2012 . http://www.azerbaijans.com/content_875_az.html
- Uşaq Evləri. Erişim: 06.05.2012. <http://ushagevi.az/>
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara. Seçkin Yayınları:486.

Extended Abstract

Pre-school education which is the most important step of an education system has an important role in the development of societies. Professionally and pedagogically equipped educators and qualified education programs are needed for providing qualified pre-school education. In different countries, one of the common aims of pre-school education programs' is to maximize the performances of children in all developmental areas.

State standard and programme of preschool education (hereinafter – state standard) are prepared in accordance with Article 6.3 of the Education Law of the Republic of Azerbaijan. It applies for all preschool education institutions that operating in the Republic, regardless of their subordination and property form. Moreover, it specifies the execution of state control over the execution of tasks for preschool education, as well as requirements of methodological management at the relevant institutions.

Special state standard and programme are specified for disabled children. The state standard is a full set of general norms, which are prepared according to the requirements of the children and society, and serves to the execution of state standard in the preschool education services of the country and remains in force for five years. The followings are defined in the state standards:

- Content of preschool education;
- Management of preschool education;
- Physical, technical and educational substructure of preschool education;
- Qualificational level of teachers;
- Level of knowledge, ability and skills of students

The preparation of five-year-old children for education is essential. Preschool education is carried out based on the state programme (curriculum).

General requirements for the content and organization of preschool education are:

- Determination of the program based on principles such as effectiveness of content, personality characteristics of children, individual differences and integrativeness.
- Establishment of learning environment by taking into account the interests, potential capabilities, ages and security of children, as well as promote their mental, physical, socio-emotional and verbal skills;
- Consideration of childrens' characteristics such as; personal, psychophysiological and age related.
- Protect and empower the health of children and support healthy lifestyle for them;
- Ensure the harmonious development of child, satisfy his interests and develop his skills through familiarizing with international and national values;
- Transmit social and moral values to children, which will give opportunity to live and work effectively in the social and natural environment;
- Provide a relevant corrective practice for disabled children;

- Generate communication skills, cognitive activities, games and other activities.

The academic year at preschool education institutions begins on September 15. These institutions are operating throughout of the year. There are two one-week long vacations – in early January and late March. During this periods, there are mainly organized entertaining events and excursions. The main language at the preschool education institutions is Azeri. The training may be provided in other languages based on desire and wish of parents, as well as state standard for the preschool education.

From this point of the current state of research in Azerbaijan with the Pre-School Education and Early Childhood Education Program is aimed to investigate the State Standard. As a qualitative research method, document analysis is used in this study. Data collection instruments are; "Azerbaijan Standard Mektebeqeder Tehsilin Dövlət and Program" which is in force, the Azerbaijani Minister of Education and the Ministry of Statistics and literature that were composed of national data bases. Content analysis was applied to analyze the data.

State Standards and Content Analysis of Preschool Education Programme in Azerbaijan;

- 1) General Provisions
- 2) the content of pre-school education,
- 3) management of pre-school educational institution,
- 4) pre-school educational institution with financial and technical equipment, infrastructure,
- 5) The quality of pre-school educational institutions and training providers
- 6) comprehension skills in the fields of education pre-school level educational institutions
- 7) Early Childhood Education Programs for under 7 categories placed is made by the General Requirements.

As a result of the investigation of pre-school education programs and state standards in Azerbaijan, pre-school education institutions are examined within wide scope. Types of preschool education institutions are: Nursery; Nursery - kindergartens; kindergartens; a private children's gardens, Garden İnternatları, children's homes, children's homes for the handicapped and mentally retarded children. Strengths of these institutions were examined. One of the strengths of the pre-schools are; existence of music guide and special education specialists in a variety of educational institutions (Loqoped, surdoloq, defektoloq) as a permanent staff. In addition to these, each personnel (music guide, educator, special education specialist) have separate business plans. The other powerful feature of the program is the cooperation between teachers and special education specialists.

General educational outcomes that aimed to teach are based on 5 areas. These areas are; physical development, health and safety; social-emotional development; speaking, reading -writing education and communication; culture -aesthetic and creativeness development; cognition and general information. These areas are limited based on the overall learning outcomes that designated at Azerbaijan state program. Program may be included more learning outputs related with these areas and experiences. Learning outcomes such as cultur-aesthetic and creativeness development will be considered as a separate development areas, so their contribution to children holistic development will significant. In this context, this separation will provide opportunity to detect capabilities of children very early. Individual and diversified approach in pre-school education programs is considered. Especially, in the activities with children, outdoor activities during acquaintance with environment, movement, sensory training activities, painting and clay work, language and literature studies, speech and language activities, reading and writing teaching for six years and Russian language training as a second language are taken place. According to the fact that language acquisition is learned better during early years, inclusion of second language education in a curriculum is quite important. Teacher training in Azerbaijan is conducted in the form of eyani and gıyabi branches. In-service training seminars in teacher education is very valuable for updating contemporary information and professional development of teacher.